

3 kap. Ändringssökande

Rätten att söka ändring ska gälla alla beslut som fattats med stöd av den föreslagna lagen, inklusive sättet att tillhandahålla tjänsten. Valet av sättet för tillhandahållandet har direkt inverkan på hur rätten tillgodoses i praktiken och därmed på klientens rättsskydd.

27 §. Begäran om omprövning. Begäran om omprövning föreslås vara ett obligatoriskt skede före ändringssökandet, som ses som den egentliga lagskipningen. Omprövning av ett beslut som meddelats med stöd av den föreslagna lagen får begäras hos välfärdsområdet genom en begäran om omprövning.

Begäran om omprövning får göras hos det behöriga organet i välfärdsområdet. I 139 § 2 mom. i lagen om välfärdsområden föreskrivs det att omprövning av ett beslut av välfärdsområdesstyrelsen, en nämnd eller deras sektioner eller en underlydande myndighet begärs hos organet i fråga. Omprövning av ett i 71 § 2 mom. avsett beslut av direktionen för något av välfärdsområdets affärsverk begärs hos den direktion som fattat beslutet.

Vid omprövningsförfarandet ska iaktas de allmänna bestämmelserna om omprövningsförfarandet i 7 a kap. i förvaltningslagen. Enligt 49 e § i förvaltningslagen (434/2003) ska en begäran om omprövning behandlas skyndsamt. Enligt 49 b § i förvaltningslagen får omprövning begäras av den som ett beslut avser eller den vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet. Enligt 49 c § i förvaltningslagen ska en begäran om omprövning göras inom 30 dagar från delfäendet av beslutet. Förvaltningslagen tillämpas också på delgivning av beslut. Bestämmelser om anvisningar om hur man begär omprövning och om besväransvisning finns i 46 och 47 § i förvaltningslagen. Enligt de paragraferna ska anvisningar om hur man begär omprövning och besväransvisning alltid fogas till beslutet. Det är viktigt att beslut som fattas med anledning av en begäran om omprövning motiveras, särskilt när beslutet inte ändras med anledning av begäran om omprövning.

28 §. Besvär hos förvaltningsdomstolen. På sökande av ändring i ett beslut som välfärdsområdet meddelat med anledning av en begäran om omprövning tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019), enligt vars 13 § 2 mom. besvär ska anföras inom 30 dagar från delfäendet av beslutet. I enlighet med den allmänna bestämmelsen i 14 § i den lagen ska besvär lämnas inom besvärstiden till den förvaltningsdomstol som är behörig.

29 §. Besvär över förvaltningsdomstolens beslut. Enligt den föreslagna bestämmelsen får förvaltningsdomstolens beslut överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Bestämmelsen innebär inga förändringar jämfört med nuläget. Efter ikraftträdandet av lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) har det i fråga om alla beslut enligt den gällande handikappservicelagen krävts besvärstillstånd av högsta förvaltningsdomstolen. På ändringssökandet ska tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd om det med tanke på lagens tillämpning i andra liknande fall eller för en enhetlig rättspraxis är av vikt att ärendet avgörs av högsta förvaltningsdomstolen, om det finns särskilda skäl för att högsta förvaltningsdomstolen ska avgöra ärendet på grund av att det i ärendet skett ett uppenbart fel, eller om det finns något annat vägande skäl för att bevilja besvärstillstånd.

4 kap. Särskilda bestämmelser

30 §. Avgifter för service. Den föreslagna paragrafen motsvarar den gällande lydelsen i 14 § i handikappservicelagen. De avgifter som tas ut för service som ordnas med stöd av den föreslagna lagen ska bestämmas enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården.

31 §. Utmätningförbud. Ekonomiskt stöd som betalas enligt 25 och 26 § ska inte få utmätas. Sådana redskap eller tekniska lösningar för vars anskaffning det har beviljats ekonomiskt stöd enligt 25 § ska inte heller få utmätas. Paragrafen motsvarar 19 a § i den gällande handikappservicelagen.

32 §. Ersättningar från försäkringsanstalter. I paragrafen föreslås det bestämmelser om välfärdsområdets rätt att få ersättning från en försäkringsanstalt i sådana situationer där välfärdsområdet har ordnat service eller stödåtgärder för en person med funktionsnedsättning och försäkringsanstalten har ansvaret för ersättningen för kostnaderna. Bestämmelsen motsvarar det som i 15 § i den gällande handikappservicelagen föreskrivs om regressrätt. På basis av den paragrafen har kommunerna från trafik- och olycksfallsförsäkringen kunnat återkräva kostnaderna för bl.a. serviceboende och personlig assistans för personer som har en svår funktionsnedsättning till följd av trafik- och olycksfallsskador. På grund av den ändring av 15 § i handikappservicelagen som trädde i kraft den 1 januari 2021 har det inte längre funnits någon regressrätt gällande patientförsäkringen, och ingen ändring förslås i fråga om detta.

I den föreslagna paragrafen föreskrivs det inte om välfärdsområdets rätt till ersättning med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), utan om det föreskrivs särskilt. Inom trafikförsäkringen ersätts merkostnaderna för serviceboende med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen.

Det huruvida personlig assistans är ersättningsgill bestäms inom trafikförsäkringen enligt trafikförsäkringslagen (460/2016) och 5 kap. 2 § 1 punkten i skadeståndslagen. Ersättningsansvaret inom trafikförsäkringen begränsas av det skadeståndsrättsliga kravet på att kostnaderna ska vara nödvändiga. Av kostnaderna för personlig assistans ersätts den del som i det enskilda fallet anses vara nödvändiga extra utgifter till följd av trafikskadan. Personlig assistans som beviljats för arbete och studier ersätts till välfärdsområdet till fullt belopp om kostnaderna för arbetet och studierna överlag anses vara sådana nödvändiga kostnader som enligt lag ska ersättas från trafikförsäkringen, och servicen inte ordnas eller ersätts via någon annan speciallagstiftning som inte är förenad med regressrätt. Om den skadelidande förutom serviceboende också har beviljats personlig assistans för hobby, samhällelig verksamhet eller upprätthållande av sociala kontakter, kan ersättning för personlig assistans betalas för högst 30 timmar i månaden.

Inom olycksfallsförsäkringen ersätts merkostnader för serviceboende med stöd av 93 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015). Enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar är ersättningen för merkostnader för serviceboende det dubbla beloppet av det högsta vårdbidraget.

Kostnader för personlig assistans ersätts inte från olycksfallsförsäkringen, eftersom denna förmån inte har angetts vara en ersättningsgill förmån i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Inom olycksfallsförsäkringen ingår kostnaderna till följd av behovet av en personlig assistent i den normerade ersättningen för merkostnader för serviceboende (merkostnader för serviceboende som ersätts från olycksfallsförsäkringen).

De uppgifter som det föreskrivs om i paragrafen hör enligt självstyrelselagen för Åland (1144/1991) till rikets lagstiftningsbehörighet, och de tillämpas därför direkt i landskapet Åland. I landskapet Åland ansvarar kommunerna för uppgifter inom socialvården.

33 §. Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2023. Dock föreslås det att de nya tjänsterna enligt lagen, dvs. det särskilda stödet för delaktigheten enligt 12 § 2 mom. 1 punkten och stödet i att fatta beslut enligt 12 § 2 mom. 2 punkten, ska träda i kraft den 1 januari 2025. Detta ger välfärdsområdena två år på sig att förbereda sig på att de nya tjänsterna träder i kraft. En senare tidpunkt för ikraftträdande jämnar också ut resursbehovet, eftersom det under lagens två första giltighetsår kommer att gå mycket resurser till förnyande av bedömningar av servicebehovet, av serviceplaneringen och av besluten.

34 §. Övergångsbestämmelser. För att underlätta övergångsperioden förblir beslut som fattats före ikraftträdandet av denna lag med stöd av den upphävda handikappservicelagen i kraft under den giltighetstid som antecknats i besluten, dock högst två år efter ikraftträdandet. Alla beslut ska överensstämma med den nya lagen senast två år efter ikraftträdandet av lagen. Servicen ska redan tidigare bringas i överensstämmelse med den nya lagen, om servicebehovet hos en person med funktionsnedsättning förutsätter det. Välfärdsområdet kan också genast efter ikraftträdandet av lagen påbörja omorganiseringen av tjänsterna och fatta nya beslut under övergångstiden.